

ABONAMENTUL

Pentru monarhie.

Pe an 18 cor. 1/2, pe
9 cor. 1/2, 450 fl.

Pentru străinătate.

Pe un an 24 coroane,
pe 12 cor. 1/2, pe
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește fosta
să se adreseze la Re-
dacțiunea și admnistrati-
ona Unirea în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marți, Joi și Sâmbătă.

Adresa lui Wilson către senat în chestia păcii.

Ambasadorul american din Viena a dat publicității programul ce cuprinde principiile lui Wilson pentru încheierea unei păci durabile, espuse înaintea senatului american.

— În 18 Decembrie anul trecut, am înaintat către statele beligerante o notă de acelaș cuprins, în care le rugam, în numele umanității și a statelor neutrale, să-și precizeze condițiile pe lângă care sunt aplicate la pace.

Puterile centrale au răspuns prin nota, în care declară, că sunt gata să se întrunească cu adversarii la conferență pentru a discuta asupra condițiilor de pace.

Puterile ententei au precizat, în răspunsul dat, scopurile urmărite de ei, prin ce am ajuns mai aproape de discuția definitivă a păcii. Pacea se poate încheia numai cu consensul tuturor statelor, pentru evitarea deslănțuirii unei catastrofe asemenea celei de acum. De aceea — a continuat Wilson — guvernul și poporul american să-și deie tot concursul pentru realizarea acelor principii, cari formează structura statului american.

— Poporul nostru, dacă să onorează, nu va absta să conlucre cu celelalte state la croirea drumului de libertate a omenirii. Națiunea noastră își va alătura gravitatea și puterea la gravitatea și puterea altor națiuni ca să asigure pacea și dreptatea în lumea întreagă. Pașul acesta nu se poate trăgna timp îndelungat.

Guvernul nostru se compună acele condiții de pace, după cari poporul american e îndreptățit să-și deie concursul solemn și formal în liga de pace.

Principiile păcii trebuie să fie de-
tari încât să se unescă cu ideile
politice, formulate în America, pe cari
poporul american și-le-a însușit și le

respectă. Pacea durabilă se poate încheia numai fără de învingeri. Învingerile conduc la astfel de pace, care e impusă învinsului. O astfel de pace e unilire, dorință de răsbunare, ea provoacă amărăciuni și răsvrătiri, pe cari nu se poate clădi pace statornică, ci numai fugară. Numai aceea pace e statornică, care se bazează pe egalitate și concurență comună. De aceea, la desbaterea păcii, trebuiesc luate în considerare aspirațiile juste ale națiunilor, escludând orice deosebire între popoarele mari și cele mici.

Nici o pace, care nu ar fi bazată pe deplină egalitate a națiunilor nu poate fi statornică și nici nu e vrednică. Trebuie asigurată dezvoltarea etnografică și socială la toate popoarele, cari până acum au stat sub stăpânirea astorfel de guverne, cari au profésat principii contrare cu credința și aspirațiile popoarelor de sub stăpânirea lor.

Întreagă forța spirituală a popoarelor se va îndrepta în contra acelei păci, cari n'ar cuprinde aceste principii fundamentale. Lumea numai atunci va fi pașnică, când vieța ei se va clădi pe baze solide, și astfel de baze nu pot fi unde lipsește liniștea sufletească, dreptatea, libertatea și simțul de justiție.

— Eu poate sunt singurul om, care din o poziție înaltă, răspunzătoare, pot să vorbesc liber, fără se tănuesc ceva.

Sunt convins, că vorbele mele au fost așteptate de poporul american.

Prezidentul Wilson la încheierea discursului face următoarele propuneri:

Popoarele se primească pe deplin principiul prezidentului Monroe, în înțelesul căruia nici un popor să nu-și întindă guvernarea asupra altui popor sau națiuni, și că toate popoarele, atât cele mici cât și cele mari, se aibă libertate deplină în stabilirea modului de guvernare și a dezvoltării individuale.

În viitor popoarele să nu încheie acorduri, cari le împing în emulări pentru supremație.

Numai astfel de guverne să fie, cari se bucură de aprobarea celor cărmuși.

Libertatea mărilor, după cum ea a fost propuse de reprezentanții poporului din Statele-Unite în diferite conferențe internaționale.

Reducerea înarmărilor în așa număr ca ele se servească esclusiv ca mijloace pentru susținerea ordinii publice, iar nu de atacuri.

Acestea sunt ideile îndrumătoare ale Americii. Pentru alte idei, principii, nu ne dăm concursul, decât pentru acestea, cari sunt ideile și principiile bărbafilor și femeilor mature, cari sunt proprietățile tuturor popoarelor moderne și a popoarelor culte. Acestea sunt ideile, principiile fundamentale ale omenirii, ele trebuiesc îndeplinite.

Declarațiile în jurul păcii au ajuns la un punct mort. — Discuțiile încinse între rășboinici pentru aflarea unei modalități de aplanare pașnică a divergențelor, se par, că nu au nici o șanză de reușită. Ele au ajuns la un punct mort.

Un alt moment, din care se evidențiază insuccesul diplomației ententei, e nota Turciei adresată guvernului american.

Guvernul otoman în răspunsul acesta reflectează la condițiile de pace ale en-

tentei și constată, că Turcia încă a fost constrânsă la războiu de ași apăra interesele: Franța vrea să cucerească Siria, Rusia Constantinopolul, strămtorile dela mare, și o parte însemnată din Asia mică, iar Anglia Mezopotania.

După principiul de naționalități, invocat de ententă ca singurul mijloc pentru curmarea războiului, Anglia nu poate anexa Egiptul a cărui locuitori sunt străini de Anglia, tot asemenea și cei de pe insula Ciprus, nici Italia nu poate încorpora Tripolisul, nici Rusia Constantinopolul și Marea de Marmoră, locuite în majoritate de muzulmani. Planurile acestea sunt violări grave a principiului de naționalități.

Nota se încheie cu declararea, că puterile centrale, cu încredere în cauza lor justă, vor continua războiul până ce vor asigura libertatea și libera dezvoltare a popoarelor.

Senatul american a aprobat principiile lui Wilson. „Kölnische Zeitung“ publică din Washington: Senatul a primit moțiunea prin care aproabă ideile de pace ale lui Wilson și îi oferă sprijinul efectiv în năzuința de a ști condițiile de pace ale beligeranților. Votizarea a decurs după partide. Dintre republicani încă au votat pentru rezoluțiunea amintită zece persoane. Ceialalți în special de aceea nu au primit rezoluție de adevărată, fiindcă văd în nota lui Wilson germanofilism și un pericol pentru principiile lui Monroe.

Scara scumpetei.

Pecetea scumpetei, făcută de cei ce poartă destinul «totului» nostru, dela cap până la ultimul cui de pe călcăie, începe să se pronunțe în crețele dese, încordate de pe frunte. Fiecare trăsătură

frontală e o memorizare adâncă a eșitelor și fiecare coroană își are răbosul pe fruntea ce înclină sub povara eșitelor. Asta-i mai mult exprimarea externă a gândurilor trudite cu lupta pentru învingerea generală și decizivă a prețurilor exorbitante. Vor fi înzecit mai multe crețele, ce brăzdează creierii, încât cred, că biata știință abia va mai putea afla un colț, unde să se așeze, dacă nu se va simți ofenzată de crețele scobite în minte de păpuși, pantaloni, paltoane, pardesie, pălării, porci, găini, vaci, lapte, unt, unsoare, grâu ș. a. Și dacă ea se va singhisi de prezența prea deasă a acestor aderenți a eternului neîmbrăcat trup și a nesățiosului stomah, ea ne va părăsi, și în creierul nostru va rămânea lăcașul tălpilor de păpuși, a laptelui, porcului, găinilor, ouelor ș. a. Vor fi și cazuri de acelea, când din o preocupare prea intensivă și îndelungată cu postulatele corpului și stomahului, știința să se fi depărtat, luând acestea locul crețelor ei. Acesta-i omul războiului.

Dar ce le pasă celor ce poartă soarta trupului și stomahului nostru, că avem înmagazinat în minte fasole, curechii sau altele, numai să plătim articlii lor cu prețurile cele mai convenabile pentru ei.

— Banii acum nu au valoare. Poți cere cât vrei, oamenii dau tare bucuroși. — Sunt cuvinte ce le rostesc vânzătorii speculanți în toate dughenele și halele de vânzare, fiindcă cumpărătorii câștigă bani foarte ușor, pe lapte,

ouă ș. a., așa, că o cărpă, care mai înainte era cu 40 fil., acum o pot vinde cu 4—5 coroane, o păreche de tălpi cu 36 cor. și altele, pe cari dacă le-aș aminti, aș înșira multe date, de cari crețele de pe frunte încep se unduleze.

Vânzătorii hiene știu să invoace publicului cumpărător orice motive, după cari ei cred, că sunt îndreptățiți să ridice cât de sus prețurile. S'au dat, la timpul său, ordine pentru a-le mai lafrâna pofta de câștig, statorindu-se, pentru unii articlii, prețuri maxime, dar au căutat și aci ușită de scăpare, fiindcă ei sunt caracterele cele mai infame, ce se subtrag de sub orice îndatorire. În războiu și năcazuri se arată adevărații prietini, cari îți întind mâna de ajutor, chiar și cu risicul vieții lor.

Voi, speculanții zilelor noastre, încă ne-ați oferit serviciile în lipsurile noastre, dar nu ați contat, că sumele încassate pentru lucrul vostru trec peste orice simți de echitate și mai ales de rușine.

Noi mai avem puțină judecată, nu suntem absorbiți cu totul de nevoile vremii, — voi nu aveți. Mintea voastră e în bani. De aceea noi ne rugăm, să vină pacea Domnului pe pământ..., iar voi să se continue războiul, căci în el vă vedeți fericirea. Credeți voi, că averile câștigate în felul vostru nu sunt atentate contra deaproapelui? Noi partida ce e silită să steie din distanță de vorbă cu beligeranții, cari asaltează punga noastră cu prețurile

FOITA.

Iarna.

*Urzește iarna fire albe,
Și le 'nvârtește 'n alor joc,
Și apoi coboară dela munte,
Cu blană albă și cojoc.*

*Cad stele albe argintate,
Din ceriul plumbuit de nori,
Livezile, cât vezi cu ochi,
Sunt toate numai albe flori.*

*Păraiele cu apă lîndă,
Ca 'n farmeca s'au închegat,
Și tot sleiește, unde atinge,
Cu mâna Cividă împărat.*

*A stelelor împărăție,
Cu palidele lor lumini,
Pe-a ceriurilor largi poene.
Sunt ca metalice grădine.*

*Și luna ca un lac de aur,
Se oglindează printre brazi,
Și pe zăpada înghețată,
Își varsă scumpul ei topas.*

*Coboară iarna dela munte,
Cu blană albă de hermin,*

*Și 'n urma ei atâtea lipse,
Ținându-se de mână vin.*

*Și din palatu-i de cristale,
Stăpână-i peste văi și lunci,
Ce aspră e a ei domnie,
Ce grele sunt a ei porunci...!*

Elena din Ardeal.

Olga.

(Continuare și fine.)

VI.

Dumineca viitoare se făcu ospățul Mărioarei. Cornel veni cu părinții și veni și cumnatul Olgăi și o mulțime de neamuri de ai mirilor. La biserică Cornel se duse de braț cu Olga, la spatele nunilor. După cununie, cumnatul Olgăi, trecând pe lângă ea îi șopti ceva la ureche de o facu să roșească.

— Ce ți-a spus? — întrebă Cornel.

— Că acum vine rândul meu, că mă va mărita el în vara asta! Vezi Cornel — ai putea să-mi aduci pețitorul promis... să am de unde alege... răspunse Olga zimbînd.

— Să știi Olgă, că ți-l aduc — replică din nou Cornel tremurînd în tot trupul. — În douăzeci și patru de ceasuri va fi aici!

Se puse masa și veniră la rând toastele. Lumea ar fi vrut să-l audă și pe Cornel, dar el a spus verde:

— Am zis odată, că nu mă pricep la toaste! Să știți că... n'am mințit!

După ridicarea mesei bătrânii se retraseră în chiliile vecine la povești și la păhare, iar tinerii începură jocul. Cornel juca mereu cu toate fetele și cu mireasa. Luă și pe Olga la joc, dar abia făcură câți-va pași, Olga se opri.

— Vină Cornel, mai bine să ședem!

Se așezară pe scaune într'un colț al salei. Olga îi întinse evantaliul.

— Fă-mi vînt, Cornel!

Cornel se supuse.

— Acum ori nici odată! — își zise acum a nu știu câte-oră — și vru să înceapă vorba. Dar — a nu știu câte-oră — îl părăsi din nou curajul.

— Să știi Cornel, că mi-e năcaz pe tine! — zise din nou Olga.

— De ce?

— De ce n'ai vrut să vorbești? Așa aș fi vrut să te aud!...

— Mă mir Olgă că nici tu nu-mi crezi! N'am spus eu oare, că nu port toaste în busunar? Dacă nu crezi... caută...

urcate aproape pe ultimul fuștel din scara scumpetei, — vom ști să ne bucurăm de pace.

Presa engleză despre principiile lui Wilson. Presa engleză în general a primit cu multă rezervă bazele pe cari Wilson și senatul american vreau să restabilească pacea solidă și consolidată. Ententa vede divergență între ideile ei de pace și ale Statelor-Unite.

Dăm câteva specimene din cari apare echoul ce l-a produs mișcarea pacifistă din America. „Daily Chronicle“ scrie: America pretinde de la noi să abdicem de mijloacele de apărare. Oare putere-ar da America ajutorul de lipsă la un eventual atac al Germaniei? Anglia, dacă s'ar lipsi de flotă, ar plăti scump ajutorul utopic al Americii.

„Times“: Dacă se va primi propunerea lui Wilson, obligațiunile puterilor centrale vor fi considerate și uzate ca o bucată de hârtie, care se poate rupe ori-când. Cu primirea acestor proiecte am mână de dreapta pe moara inamicului. Nu se poate aproba gândul, că pacea s'ar putea încheia fără învingere, fiindcă păcii reale îi stă militarismul prusiac înaintea

acelei păci care e dorită de ententă, americani și probabil de toate statele neutrale. Militarismul prusiac nu se poate delătura decât prin înfrângeri totale în războiu, de aceea ententa nu acceptă astfel de propuneri de pace, cari nu se bazează pe învingere. Cu celelalte idei a lui Wilson și noi simțim la fel, și noi suntem de părerea, că națiunile mari și mici să se bucure de drepturi egale. Ne împărțim de conceptul, că guvernele nu au drept să supună popoarele fără învoirea lor altor domnitori sau puteri.

Pentru principiul acesta fundamental se luptă aliații în chestiile Poloniei, Balcanilor și Elsația-Lorenei. Înțelegem dorințele lui Wilson de-a declara libertatea mărilor și a reduce militarismul, căci ele sunt urmări logice pentru o pace statornică, dar înainte de restabilirea unei astfel de păci, nu se poate ca ententa să se reformeze după principiul lui Monroe și se delăture alianțele fiindcă toate acestea sunt favorizarea norocului pentru acele popoare, cari consideră alianțele de pe-tece de hârtie.

În general presa engleză convine în punctul acela, că pace statornică nu se poate încheia fără învingeri decisive.

Ce va face Italia dacă războiul se va continua și la primăvară? „Berliner Tageblatt“ publică vorbirea rostită de Neville Chamberlain, șeful partidului național din Roma, care a spus următoarele cu privire la continuarea războiului:

— Acțiunile noastre din viitor vor depinde de la învingerile din primăvara aceasta, sau de la aceea, că vom continua războiul și în a patra iarnă. Legea de serviciu a pus la dispoziția armatei pe toți bărbații apti. Acum se cer mai mulți oameni pentru băi și fabricile de muniții. Țara trebuie să înțeleagă, că guvernul își

înțelege pe deplin obligativitatea și va lua măsurile de lipsă pentru câștigarea războiului, constrângând întreaga națiunea la serviciul de arme în cazul când armata voluntară nu va fi îndeajuns.

Viforul și zefirul.

Eu am putere mare și când ea se pune în mișcare talazurile mării se ridică în văltoari ce străbat prin nouri, nisipul de pe întinsul Zaharei se adună în columni de înălțimi uriașe, copaci cu trecut de secolii sunt smulși din pământ, suciți în formă de sfleder, forța mea alintă, ca și pe o păpușă, năile ce plutesc pe oceane, oamenii înspăimântați se adună în case și puterea mea, ce nu cunoaște rezistență — se povestește generațiilor viitoare.

Lumea întreagă tresare când mă mișc eu.

— Tu ce putere ai, nu vrei să ai tăria și majestatea mea?

Zefirul nu răspunde. O adiere lină ca de un evantaliu divin, se mișcă pe sub luciul cerului. Întreagă natura, păduri, câmpii, râuri, mări, animale, încep să se miște. Pomii îmbracă haina verde de sărbătoare, se împodobesc cu flori. Zările sunt percorse de sborul fluturilor, paserilor, ce în haine noi, subțiri au eșit se bineven-teze solul puterii reînviitoare. Oamenii părăsesc locașurile, în cari s'au ascuns față de urgia viforului, uită distrugerile și mizeriile rămase pe urma lui și lângă primele fructe aduse înaintea altarului, se închină Dumnezeului păcii.

— Voi și cănta — zise acum Olga riziind — și — în clipa următoare își înfundă mâna în buzunarul lui.

Cornel încrămeni. Olga scoase din buzunar o cutiuță — și — cât ai clipi din ochi — o desfăcu. Erau inelele, cari Cornel le purta tot cu sine, ca nu cumva să i-le găsească părinții, încremenii și Olga.

Ah, Cornel — tu ești pe cale să logodești... și... mie nu mi-ai spus nimica... Cu cine?

— Nu-s a mele! — bolborosi Cornel.

— Dar a cui?

— Ale unui prietin, care logodește în curând... M'a rugat să i-le scot dela postă.

— Ce inele frumoase, zise acum Olga mai liniștită — și își trase inelul cel mai mic pe deget, riziind.

În clipa următoare, celalalt inel era în degetul lui Cornel. Apoi, — o strinse puternic de mână.

— Să știți Olgă, că inelul acela nu va mai ieși din degetul tău!

Olga se silea să-și scoată inelul, Cornel o prinse de amândouă mâinile.

— Vrei Olgă — zise înfărșit Cornel cu glas înfundat — să mă vezi nebun, umblând pe dealuri?

— Nu, Cornel — răspunse acum Olga agitată — nu... nu-l mai scot!

Cornel o lăsă de mână, iar Olga îi netezi pe frunte. În ochi ei mari, negri, isvoriră două lacrimi... Le esterse Cornel cu basmaua.

— Cât ești de uituc — reznă înfărșit Olga zimbînd. — Ai uitat că trebuie mai întâi să-mi „declari amor“ și apoi... să mă peștești dela părinți...

— Ei, lasă-mă în pace! Tu știi că eu nu mă pricep la deastea... Lasă-mă să gust în pace fericirea care o aștept de un an de zile...

Se sculă apoi și o prinse de brațe,

— Vii Olgă, să trecem în chilie la bătrâni?

— Vii Cornel, unde vrei, — zise Olga agățându-se de brațul lui.

Trecură în chilie bătrânilor. La intrarea lor cumnatul Olgăi strigă din toate puterile:

— Trăiască! Veniți și beți un pahar de vin!

Cornel se opri în mijlocul chiliei. Își ridică fruntea în sus și rosti cu glas plin de mândrie:

— Permiteți-mi să vă prezint pe logodnica mea!

Toți îi priviră mirați și văzură în mâinile lor inelele de logodnă.

— Ce să fi făcut? — zise Olga. — Cornel era să înnebunească. Apoi, de cât să

se întâmpla una ca asta... mai bine ne-am logodit!

Urmă o scenă nespuse de dulcose. Mama lui Cornel isbueni în lacrimi și... cuprinsă pe Olga în brațe. O sărută pe frunte, pe ochi, pe gură, fără să poată zice un singur cuvânt. Mama Olgăi îmbrățișă pe Cornel, iar părintele Ieronim pe fiitorul său soț. Iar cumnatul Olgăi turnă vin în pahară. Că zicea:

— Nu-i bun târgul fără adălmaș!

Olga mai privi odată lung pe Cornel, apoi — își întoarse privirile către cumnatu-său. Parc'ar fi vrut să-i zică:

— Il vezi? Nu tu mi-l'ai adus... Eu mi-l'am câștigat... Numai din puterea mea... numai cu... dragostea mea!

Septimiu Popa.

Mendacem memorem esse oportet.

Mincinosul trebuie să aibă memorie bună.

Quintilian IV. 2, 91.

Mundus vult decipi; (ergo decipiatur).

Lumea vrea să fie înșelată; (fie deci înșelată).

Seb. Franck, Paradoxa Nr. 326.

MARIAN: »Dicționar de citate«.

Pace, bucurie și fericire sunt răspunsul zefrirului, ce ascultă cu sfială faptele, prin care viforul își caracteriza puterea.

Schimbul diplomatic, perândat între beligeranți în vederea păcii, aduce cu dialogul plin de emfază dintre vifor și zefir.

Sunt trei ani, aproape încheiați, de când înaintea ochilor noștri sufletești se joacă filmul celei mai groaznice distrugerii a tot ce are omenirea mai de valoare. Vase de războiu de o construcție monstruoasă, fabricate cu sume enorme s'au luat la luptă cu adversarele lor, și multe dintre ele zac pe fundul mării dela Skagerrak, Oceanul-Atlantic ș. a. Munți cu păduri de veacuri, dealuri s'au prăbușit sub loviturile puterii iscodite de mintea omenească, și râurile, făcând spume de groază, și-au schimbat cursul, dând loc stratagemei.

În decursul celor trei ani au luat parte la războiu multe state, cari erau în expectativă armată. Ravagiile, ce sunt produsul viforului purtat de războiu, și-au luat partea ce le compete și din aceste țări, cari credeau că puterea lor prin participarea la războiu nu se va căua în timp scurt.

Planurile dușmanilor, cari pentru purtarea viforului au recurs la toate mijloacele, s'au prăbușit de forța puterilor centrale, ce a dovedit superioritate în tehnica războiului modern, și când balansa războiului înclină mai mult spre armele lor, ele lansează, în numele umanității, note, din cari transpiră intențiile lor sincere de-a curma viforul, a cărui suflu a produs atâta groază și tremur în toate statele europene.

Pacea o ofere, căci continuarea războiului e zădarnică pentru inamic. Ele vreau din nou se planeze peste sămânțiile pământului zefirul pașnic, fericit, să se ivească zorile primăverii cu armonia bunelntelegeri. Pacea, cu toate binefacerile ei, după care oftează lumea întregă, oare va fi bineventată în curând, sau va întârzia până când lumea, prin suferințele ce le îndură, va învăța să-i prețuiască pe deplin prezența.

Nota Chinei către Wilson. — „Agence Havas” primește din Peking următoarea știre: China încă a adresat lui Wilson notă în chestia păcii. Față de nota presidentului american, care urmărește încheierea războiului, — China se exprimă cu multă simpatie și se ofere pe viitor să conlucre cu toate mijloacele pentru deplina îndreptățire între popoară și delaturarea brutalităților și a nedreptăților.

Răspunsul guvernului bulgar la nota ententei. Guvernul bulgar a înmanuat ententei, prin statele neutrale, răspunsul referitor la nota de pace a puterilor ententei, care a fost dat în urma ofertului de pace a puterilor centrale. În răspunsul său guvernul constată, că statele inamice vreau să împartă Bulgaria, așa, că cu conștiința liniștită lasă ca tribunalul istoriei să decidă cine a provocat războiul. Dușmanii noștri sunt răspunzători de nouile vărsări de sânge. Conștii de dreptatea cauzei noastre, Bulgaria împreună cu aliații e constrânsă să continue războiul până la sosirea păcii care va asigura dezvoltarea liberă a statelor noastre și va oferi posibilitate la toate țerile europene, ca ele, respectându-și împrumutat drepturile, se înainteze în starea culturală.

Stürmer în fruntea ministerului de externe. — Ziarele italiene sunt informate, că țarul a concretizat, pe timp interimal, afacerile ministerului de externe rus fostului ministru prezident, Stürmer. Știrea aceasta a produs mari senzații în presa ententei, fiindcă Stürmer a fost necesitat la timpul său, să-și deie dimisia din guvern, fiind acuzat, că umblă să prepare pace separată între Germania și Rusia. Motivele, pentru cari portofoliul ministerului de externe a fost oferit lui Stürmer, încă nu sunt cunoscute. Probabil, că intrigile și schimbările în guvern l-au scos pe Stürmer din nou la suprafață. Aceasta denumire alui Stürmer însămnă la tot cazul, că țarul îi aprobă programul pacifist.

Războiul european.

Trupele de sub comanda lui Mackensen au evacuat țărmul nordic dela râul Sfântul George și l-au predat. La armata arhiduceului Leopold luptele decurg favorabil. La curgul inferior al Putnei am respins eșirile Rușilor.

Pe frontul apusean luptele, în urma ninsorilor și a gerului, au rămas în stadiul de mai înainte. S'au dat mai ales, lupte între aeroplane, în cari inamicul a pierdut șase. Pe celelalte fronturi situația e neschimbată.

Floarea Lotus dela Oradea.

de Dr. Al. Borza.

Când norocul bun ori soartea rea vă duce la Oradea mare, — dacă aveți cât de puțin interes pentru frumsețile naturii, — să nu încunjuțați comoara adevărată a acestor locuri: minunata floare Lotus.

La depărtare de ½ oră dela Oradea curge pârânașul Peșea, cu apă pururea caldă, isvorând din termele Băilor episcopoești. Dela satul Sărmătin până la moara Rontăului și pe la frumoasele scâlzi de-o rază putere vindecătoare, pârânașul acesta se lățește ca o baltă și poartă de primăvara până în iarnă o podoabă elegantă și rară. Sunt frunze mari, rotunde, ce plutesc deasupra apelor calde, aburitoare, iar printre ele admirabile flori de un nufăr, numit în graiul poporului de aci *dreșe*, iar în știință *Nymphaea Lotus*.

Din depărtare îți bate la ochi covorul acesta neobișnuit de frunze solipicioase presărat cu flori de mărimea și frumseța rozelor, iar deaproape rămâi într'adevăr surprins de planta aceasta ne mai văzută pe plaiurile noastre. Frunză lângă frunză se înșirue pe ogînda apei atingându-se cu marginile frumos încrestate, ca o dantelă. Printre frunzele acestea rotunde, mari cât o pălărie, se înalță drept în sus florile în dupăamiezi închise ale lotusului nostru, ca un gât de lebedă ori ca un sfeșnic elegant. Dimineața își desvoaltă apoi depolina ei pompă lotosul dela Rontău și Sărmătin. Își deschide potirul dinafară roșietic și corola albă, cu numeroase petale înguste, răspândind un miros dulce, pătrunzător.

Vagabonzii intraripați ai văzduhului se simt în mod irezistibil atrași de farmecele acestor mirezme. Fluturi, musculițe se imbulzesc la florile primitoare, ospătându-se din nectarul pregătit pe seama lor. În staminele lungărețe, de forma frunzelor, găsesc și polen îmbelșugat. Și nu se pot apropia de masa cu miere fără ca să nu se atingă de săculețele cu polen, cari își împrăștie bucuros praful pe haina păroasă a oaspeților. Ca și când ar ști, că așa ajunge polenul mai ușor pe pistulul lat și frumos sculptat al altor dreșe, pe cari le polenizează.

Mai multe zile de-arândul se deschide și se închide pompoasa floare, care face aceleași mișcări și ținută în glastre, acasă. Pe urmă când se simte mamă, când semințele încep a se desvolta în pântecel pistulului și petalele au vestețit, minunata plantă dispore în apa caldă, care slujește astfel de leagăn semințelor ce se produc în fruct.

E foarte firesc, că drașele acestea au deșteptat interesul tuturor cari au vizitat Baia episcopoească și Baia Felix din apropiere. Dar pe când laicii numai admirau această raritate a naturii, naturalistii au stabilit mai întâiu, că dreșele fac parte din nobila familie a nufărilor (latinește *Nymphaeaceae*), de care se țin și nufărul alb și nufărul galben ce cresc la noi prin câlți și ape încurgătoare, apoi vestita floare Victoria regia din America de sud, numită și regina nopții, cu flori uriașe de ½ metru, și frunze plutitoare cu diametrul de 2 metri. Au constatat apoi botaniștii și aceea, că dreșele sunt identice cu vestita și sfânta floare Lotus din Egipt, India anterioară și insula Ceylon, și că apele calde din apropierea Orăzii sunt singurul loc în Europa unde crește această floare. (Încă pe la 1798 a fost sădită de aci în apele termale din Buda, unde prosperează destul de bine). Abia făcută această constatare, s'a născut întrebarea: cum de se găsește numai aci spontană floarea Lotus?

Primul răspuns l-au dat phytogeografi (invățații cari studiază răspândirea geografică a plantelor) din școala celebrului A. Engler. Ei susțin, că nufărul nostru este rămășița vegetației străvechi din epoca geologică terțiară, când și pe la noi domnea o climă subtropică, asemănătoare olimei din Egipt. Pe măsură ce s'a răcit clima, lotos-ul a pierit din întreaga Europă, și numai în apele termale dela Oradea a găsit adăpost și refugiu împotriva înghețurilor diluviale. O altă teorie caută obârșia dregelilor în timpuri mai apropiate, afirmând, că pasări călătoare, reintorcându-se primăvara din vilegiatura lor egiptiană, au adus — la orice caz fără voie — semințele acestei plante în tina de pe picioare ori în pene. Întâmplarea a voit, ca semințele să ajungă în nămolul bălților calde dela Sărmătin, unde s'au dezvoltat ca acasă.

Mai apropiată de adevăr este părerea lui Borbás și a altor botaniști, cari presupun că turcii au sădit lotos-ul la Oradea-mare, pe când erau încă stăpâni pe aceste plaiuri. Cunoaștem doară și alte relievi vegetale ale domniei turcești: smochinii sălbateci de pe muntele Gellért și tot acolo o altă plantă orientală, Peganum Harmala, cari erau cultivate în grădinile pașilor turcești din Buda. Tot așa vor fi adus din Egipt și lotosul în apele termale dela Oradea, dând înfățișare de un farmec oriental scâlzilor pe care le-au folosit de bunăseama și turcii.

Istoria lotosului ne duce așadar în țara miturilor, în Egiptul timpurilor arhaice. Ne apar din negura vremilor faraonii cu floarea lotos în mână, ca un simbol al nemuririi, care decorează și mumiile puternicilor împărați. Lotusul sfânt împodobește palatele și templele vechiului Egipt, simbolizând apele roditoare ale Nilului, care revărsă asupra țerii belșug. Exumările acestea chiamă la o nouă viață și înasăși floarea Lotus, ce petrece timpul secetei în nămol cu rădăcina și cu rizonul în formă de tuber-nucă. Prin Iulie încep a se revărsa apele murdare ale Nilului și în scurt timp ținuturi întregi se îmbracă în haina pompoasă a frunzelor și florilor de Lotus.

Când la sfârșitul lunii Octomvrie se retrag apele, lăsând nămol și binecuvântarea rodurilor îmbelșugate în loc și sfântul Lotus dispăre, ducând o viață ascunsă în pământ. Doar lotofagii, mâncătorii de lotos, pomeniți și de Homer și Herodot de-i mai scoteau rizomul amărui, ca să-și omoare foamea cu el. Cine i-ar fi putut da un nume mai potrivit acestei admirabile flori decât „mireasa Nilului“, ce reprezintă fecunditatea și abundența?

Iată cum se întâlnește mitul cu realitatea, cum se încopciază poezia cu botanica, Oradea cu Egiptul! Durere, că poezia și vicața a fost adesea întunecată de botaniștii sistematici, cari nu știau sub ce numire se înșirue în sistem dregelile noastre: ca specia indentică cu planta din India, ori numai cu aceea din Egipt, ori să o socotească cel puțin ca o formă specială, endemică în Ungaria, ce se deosebește prin puținii perișori de pe dosul frunzelor de surorile din Răsărit?

Din nesiguranța aceasta s'au născut

numeroasele sinonime în literatura botanică:

Nymphaea Lotus la Linne (1793), care botează astfel nufărul de India și Egipt.

Nymphaea thermalis după De Candolle (1821) care separă planta noastră de celelalte nufere.

Castalia Lotus Trattinik (1822), adecă e așezată în alt gen, ca și

Leuconymphaea Lotus a lui O. Kunze (1891).

Planchon o privește ca varietate numind-o

Nymphaea Lotus a) Aegyptiaca (1853). În stârșit Tuzson, care a studiat poate mai temeinic și în mod comparativ floarea aceasta rară îi dă un nume și mai greoiu la 1907:

Nymphaea Lotus, subspecies *aegyptiaca* (Planchon), forma *thermalis* (De Candolle) Tuzson.

Noroc că numai numele științific i-se schimbă așa de des. Floarea rămâne pururea aceeași, desfășurându-și toată pompa din Martie până târziu prin Novembre, ca o arătare minunată, ca o enigmă în mijlocul apelor dela Oradea.

Informațiuni.

Crăciunul în Oradea-Mare. Sărbătoarea Nașterii Domnului s'a ținut cu solemnitate. A pontificat P. S. Domn Episcop Dr. Demetriu Radu. Catedrala era ticsită de lume, au fost de față gremiul blăjan și cel orădan, institutele de învățământ dimpreună cu seminarul teologic din Blaj, credincioși din loc și ostași de prin îndepărtate ținuturi. Secretarul eppesc Dr. Grigorie Papp a ținut o avântată cuvântare vestind cu putere bucuria sfinței Sărbători. Asemenea solemnă a fost și ziua a doua de Crăciun pontificând P. S. Domn Episcop în biserica seminarului. Aici Rev. domn Dr. Vasile Suciu a rostit o frumoasă cuvântare dogmatică despre Mesia și în special despre titlul Lui de Împărat. La ambele solemnități a ezistat Înalț Preasf. Domn Mitropolit al Blajului.

Cu prilejul sf. Sărbători s'au împărțit ajutoare iar 15 elevi dela școala elementară dia loc au fost dăruiți cu vestminte.

O distincție binemeritată. Aflăm din Oradea-mare, că Preaveneratul Consistor Mitropolitan a numit în ședința sa din 16 Ianuarie n. pe Părintele spiritual și profesor al Seminarului Bunevestiri, Ștefan Roșianu de asesor consistorial. — Felicitările noastre!

— Victor Câmpian, preot gr-cat. în Murăș-Felfalau (tractul Reghinului-săsese), care funcționează acum de doi ani pe frontul italian ca preot militar, în 23 Decemvrie 1916 a fost decorat de cătră Majestatea Sa Împărat-Rege cu crucea de argint cl. II. pentru merite „piis meritis“ și pentru atitudinea eroică în fața dușmanului. — Felicitări!

Promotie. Mon. Ioan Pașca, preot al diecezei Gherlei, a fost promovat doctor în s. teologie la universitatea ces. reg. din Innsbruck, la 16 Nov. 1916.

Știri ziaristice. Dl. Dr. Nicolae Brânzeu, redactează din nou foaia „CALEA VIETII“, care din anumite motive și-a fost suspendat apariția pe câteva săptămâni. Ziarul amintit, proiectat pentru popularizarea învățăturilor creștine se prezintă cu un material destul de ales.

Ceice doresc să-l aboneze, să se adreseze în Battonya (Csanád m.), unde se află de prezent redacția și administrația numitului ziar. Abonamentul anual e de 480 fl.

Asemenea apare și „Revista Economică“ din Sibiu, sub redactarea dnlui Vasile Vitea, funcționar superior și matematicul „Băncii generale de asigurare“ din acelaș loc.

Dăruire. On. David Deac, parch în Pgioș (Lonapokostelka), a trimis pentru fundația „Dr. Ioan Rațiu“ 20 coroane. Se vor transpune destinațiunii.

În Cluj s'a sistat cenzura de scrisori. După informațiile date de direcțiunea poștelor de acolo, de câteva zile cenzura militară de scrisori și-a suspendat activitatea. În urmăre de azi înainte scrisorile recomandate espres sau cu porto recerut se pot lipi, în oricare parte a țării s'ar trimite și sunt scutite de cenzură. Pe cupoanele dela mandatele postali sunt îngăduite comunicările personale. Depeșele și de aci încolo se vor cenzura înainte de spedare de comanda militară, sau de forurile civile.

Moaștele sfinților bulgari în România. În Bulgaria s'a pornit o mișcare, ca moaștele sfinților bulgari, cari au fost exportate în secolele trecute pe teritorul țării românești, să fie readus în Bulgaria. Se spune, că moaștele patronului capitalei Trnovo Sf. Petca s'ar afla la Iași, unde au fost duse de români din Constantinopol. În alte mănăstiri se află Sf. Teofan și Dimitrie Besarabowsky. Pressa sprijinește mișcarea.

Imprumut de războiu englez în America. Ziarele anunță, că Anglia va face în America un nou imprumut de războiu. Imprumutul se crede, că va fi de aproape 300 milioane dolari.

Introducerea timpului de vară. Se vestește, că guvernul nostru, având în vedere lipsa de cărbuni, are să introducă timpul de vară începând cu ziua de 1 Aprilie 1917. Durata lui va ținea până la 1 Octomvrie.

Bilete pentru săpun. Din Budapesta se anunță, că orașul a început pertractări cu marii comercianți de săpun, în scopul de a introduce bilete pentru acest articol de comerț. Locuitorii capitalei vor primi pe lună de o persoană câte treizeci până la șasezeci decagrame de săpun.

Pâne de cucuruz. Cu 15 Februarie va intra în vigoare ordinul edat de oficial de aprovizionare cu alimente, — în înțelesul căruia făina de grâne se va amesteca cu 10—15 procente de făină de cucuruz. După terminul amintit morile nu vor primi spre măcinare decât grâu amestecat cu cvantul precis de cucuruz.

S'au jucat de-a războiul. Pe hotarul unei comune aproape de Oradea-mare o femeie bătrână de șaptezeci de ani aduna lemne. Deodată au apărut înaintea bătrânei trei copii, unul cu pușca în mână — Halt-verda! — au strigat copiii, când pușcătorul a și descărcat arma, a cărei glonț a nimerit în inima bătrânei, care a murit imediat. La

interogator copiii au spus, că s'au jucat de-a războiul, și fiindcă nu aveau dușman cu care să se răfuiească, au ales de inamic pe bătrâna, care nerăspunzând la provocarea Haltverda! a fost pușcată.

Publicațiune. Târgul de vite și mărfuri în Szászsebes se va ține în 26 Ianuarie. Szászsebes, la 10 Ianuar 1917.

Magistratul orășănesc.

O contrabandă de marfă din Budapesta la Viena, a fost descoperită de poliția budapestană. Firme mari din Viena, prin agenții lor au cumpărat dela mari comercianți din Pesta imense cantități de bumbac, șofă, postav, lână, în valoare de 50 milioane coroane, și în uriașele trăsuri închise de transportat mobile, au dus astfel pe ascuns marfa la Viena. Și acum stau pe cheiul Dunării din Budapesta, astfel de trăsuri de mobile, gata de drum spre Viena, cu marfă ascunsă. 17 trăsuri de acestea au fost confiscate, cari erau pline de marfă de contrabandă. Cum marfa aceasta trebuia anunțată la centrala de postav, și vânzarea ei pe așa o cale era oprită, poliția a luat în tinse măsuri contra negustorilor abuzivi. Agenții au declarat, că au cumpărat marfa din însărcinarea marilor firme vieneze: Gerngross, Bose, Rosenbaum. Marfa aceasta a fost transportată pe Dunăre, cu șlepurile, ca să scape mai bine de controlul autorităților.

Firmele acuzate spun, că au primit o comandă dela guvernatorul Austriei-de-jos, de-a cumpăra mărfuri de 60 milioane, cu scopul de a-se face vestimente pentru populația galițiană refugiată. Poliția a dat ordin ca șlepurile cu marfă, cari sunt acum pe drum, pe Dunăre, să fie oprite și secestrate la Pojan.

Necrolog. † *Eugen Bianu*, mare proprietar, membru în congregațiune, membru fondator al Asociațiunii, președinte al mai multor instituturi financiare, a lucrat din viață în mod subit, luni în 22 Ianuarie 1917, la 3 ore p. m. în al 63-lea an al etății și al 30-lea al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale sumpului defunct s'au astrucat la veșnică odihnă Joi, în 25 Ianuarie 1917 la orele 10 a. m. în cimiterial din loc. Fis-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată! Făget, 23 Ianuarie n. 1917.

Văd. *Ludovica Bianu n. Moga*, ca soție. *Eugen, Cornel, Zoe, Sabina și Zeno*, ca fii și fiice. *Dr. Valentin Poruțiu*, adv. și soția *Dora n. Bianu*, ca ginere și fiică. *Zeno Poruțiu*, ca nepot. *Simion P. Mateiu*, prepozit, ca unchin. *Alexandru Uilăcan*, canonic și soția. *Valeria n. Bianu, Ioan Pop* protopep și soția. *Cornelia n. Bianu, Leontina Bianu* ca surori și cumnați. *Dr. Vasile Bianu*, med. și soția *Elena*, *Dr. Victor Bianu* med., *Dr. Emil Bianu* med. și soția *Elena*, *Virgil Bianu* major și soția *Virginia*, frați și cumnate, și celelalte rudenii.

— † *Ioan Pop Lup*, cleric în anul IV. la Biał, după un moib îndelungat de un an și 2 luni, în 8 Dec. 1916 la 4 ora a. m. și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în etate de 26 ani, provăzută fiind cu as. sacramento ale maribanzilor.

Rămășițele pământești s'au așezat spre vecinica odihnă, Duminecă în 10 Dec. 1916, în cimiterial bisericii gr. cat. din Șamșudul-de-câmpie.

Odihnească în pace!

Aducem la cunoștința On. preoșimi și celor interesați, că »Administrația centrală capitulară« s'a reîntors din Oradea-mare.

Calendarare.

Dintre calendarele, apărute pe anul 1917. mi-s'a dat ocazia se resfocose următoarele:

„Calendarul Asociațiunii“. Paginații sunt înfrumusețate cu 15 chipuri dintre cele mai alese și actuale ca: Regele cel mort, Francisc Iosif, Majestatea Sa actualul domnitor Carol IV. și Regina Zita, mitropolitul Ioan Mețianu, episcopul Vasile Hossu, colonelul Dănilă Pop, vice-colonelul Victor Rusu și altele. Are o lectură aleasă din povești, sfaturi, poezii și a. toate întocmite după priceperea tuturor.

Se poate procura dela „Biroul Asociațiunii“, Sibiu, str. Șaguna. Prețul e 60 fil. + 10 fil. porto postal.

„Calendarul arhidiecezan“, apărut în editura tipografiei arhidiecezane din Sibiu, cuprinde, afară de Șematismul clerului ortodox din Transilvania și Ungaria și de partea calendaristică, — o bogată parte literară, poezii, meditații ș. a.

Se poate comanda dela librăria arhidiecezană din Sibiu. Prețul e 150 cor. + 30 fil. porto.

„Calendarul Poporului Român“. Cuprinde pe lângă partea calendaristică, harta războiului european, chipurile generalilor dela diferite armate, grupuri de ostași români în front, pilde și povești pentru economi, mersul

vremii și ziua târgurilor. E primul calendar rămasese. apărut pe anul 1917. A apărut în editura tipografiei „Poporul Român“. Budapesta VII., Ika-utca 36. Se poate procura dela toate librăriile. Prețul nu e indicat.

Posta Redacțiunii.

N. Fl. — Viena. Articolul d-tale l-am primit prea târziu și-a pierdut din actualitate, așa că nu-l mai putem publica.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Ioan Suciu.

Convocător.

»I. Reuniune de înmormântare din Major« convoacă pe membrii ei la **adunarea generală**, care se va ține în una din salele școlii confesionale din Major la 11 Februar 1917 la 2 ore p. m. pentru a-se pertracta următorul

PROGRAM:

1. Alegerea directorului și a întregului birou (§. 21. a. b);
2. Supracenzurarea raciocinului a. 1916;
3. Pertractarea plângerilor date în contra comitetului;
4. Eventuale propuneri.

Major (Besztercze-Naszód), luna lui Ianuarie.

Diracțiunea.

„MONORANA“ institut de credit în Monorfalva.

CONVOCATOR.

P. T. Domni acționari ai institutului de credit »MONORANA« se invită la adunarea generală ordinară care se va ține în Monor la 26 Februar st. n. a. c.

Obiectele sunt:

1. Deschiderea ședinții prin prezident.
2. Verificarea acționarilor.
3. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghere despre starea întreprinderii peste tot cu prezentarea bilanțului pe anul 1916.
4. Distribuirea venitului curat.
5. Alegerea alor 3 membrii în comitetul de supraveghere pe 1 an.
6. Esmiterea alor 2 acționari pentru verificarea protocolului.
7. Eventuale propuneri.

Contul bilanț pe 1916 — Mérlegyszámlla.

Active. — Vagyau.		Pasive. — Teher.	
Cassa — Kézpénz	4824.11	Capital acționar — Részvény-tőke	10000.—
Imprumuturi pe obligații — Kötvénykölcson	37043.84	Depuneri — Betétek:	
Realități — Ingatlanok	2211.77	a) de ale privaților — Magánbetétek	24393.—
	44079.72	b) fond de rezervă — Tartalékalaptőke	7388.70
		Dividendă neridicată — Felnemvetosztalék	574.—
		Profit curat — Tisztanyereség	1724.02
			44079.72

Contul profit și perderi. — Nyereség és veszteség számla.

Debit. — Tartozik.		Credit. — Követel.	
Spese de tot soiul — Minden-neműkölségek	197.89	Interese — Kamatok	2632.36
Interese la depuneri — Betéti-kamatok	1589.86	Int. de întârziere — Késedelmi kamatok	800.67
Dare erarială — Államiadó	746.—	Proviziune — Jutalék	1449.72
Salare — Fizetések	1000.—	Diverse — Vegyes	375.02
Profit curat — Tisztanyereség	1724.02		5237.77
	5237.77		

Monorfalva în 31 Decembrie 1916.

Monorfalva 1916 évi december hó 31-én.

Simeon Tanco
cassier — Pénztárnok.

Pantea Mihály
igazg. tag. — membru în dir.

Subsemnații membrii din comitetul de supraveghere am esaminat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă. — Alulirott vizsgálóbizottsági tagok a jelen számlákat megvizsgáltuk és teljes rendben találtuk.

Monorfalva în 20 Ianuar 1917.

Furdul Petru

Tanco Simion

Tanco Demeter